

Про внесення зміни до деяких наказів

З метою створення належних умов для досконалого вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин

НАКАЗУЮ:

1. Внести до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 10.06.2011 № 572 «Про Типові навчальні плани початкової школи» такі зміни:

- 1) доповнити наказ додатком 8, що додається;
- 2) установити, що додаток 3 втрачає чинність: для перших класів – з 2017-2018 навчального року, для других класів – з 2018-2019 навчального року, для третіх класів – з 2019-2020 навчального року, для четвертих класів – з 2020-2021 навчального року;
- 3) пояснювальну записку до Типових навчальних планів початкової школи викласти в новій редакції, що додається.

2. Внести до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 03.04.2012 № 409 «Про затвердження Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня» такі зміни:

- 1) доповнити наказ додатком 19, що додається;
- 2) установити, що додаток 2 для загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовою національної меншини, що не належить до слов'янських мов, втрачає чинність: для п'ятих класів – з 2017-2018 навчального року, для шостих класів – з 2018-2019 навчального року, для сьомих класів – з 2019-2020 навчального року, для восьмих класів – з 2020-2021 навчального року, для дев'ятих класів – з 2021-2022 навчального року;
- 3) пояснювальну записку до Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня викласти в новій редакції, що додається.

3. Управлінню адміністративно-господарського та організаційного забезпечення (Єрко І.А.) зробити відмітку у справах архіву.

4. Контроль за виконанням наказу покласти на заступника Міністра Хобзея П.К.

Міністр

Л. М. Гриневич

**Типовий навчальний план
 початкової школи з навчанням мовою
 національної меншини (новий)*****

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		1	2	3	4	Разом
Мови і літератури	Мова навчання	6	6	5	5	22
(мовний і літературний компоненти)	Українська мова	4	5	6	6	21
Математика	Математика	4	4	4	4	16
Природознавство	Природознавство	2	2	2	2	8
Суспільствознавство	Я у світі			1	1	2
Мистецтво	Мистецтво*/музичне мистецтво, образотворче мистецтво	1	1	1	1	4
Технології	Трудове навчання	1	1	1	1	4
	Інформатика		1	1	1	3
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	4
	Фізична культура **	3	3	3	3	12
Усього		19+3	21+3	22+3	22+3	84+12
Додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курсів за вибором, проведення індивідуальних консультацій та групових занять		1	1	1	1	4
Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження на учня		20	22	23	23	88
Сумарна кількість навчальних годин інваріантної і варіативної складових, що фінансується з бюджету (без урахування поділу класів на групи)		23	25	26	26	100

*Загальноосвітній навчальний заклад може обирати інтегрований курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», використовуючи години варіативної складової.

** Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

*** Болгарською, кримськотатарською, молдовською, польською, російською, румунською, словацькою, угорською (за необхідності – й іншими мовами).

**Пояснювальна записка
до Типових навчальних планів початкової школи**

Пояснювальна записка Типові навчальні плани початкової школи (далі - Типові навчальні плани) складені на виконання Закону України "Про загальну середню освіту" з метою впровадження Державного стандарту початкової загальної освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011р. № 462 "Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти".

Відповідно до мов навчання у системі загальної середньої освіти передбачено окремі варіанти Типових навчальних планів початкових шкіл з українською мовою навчання (додатки 1, 2), початкових шкіл з навчанням російською, іншою мовою національної меншини (додаток 3), спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням іноземних мов (додатки 4, 5) та спеціалізованих шкіл з поглибленим вивченням предметів художньо-естетичного циклу (додатки 6, 7).

Типові навчальні плани містять інваріантну складову, сформовану на державному рівні, обов'язкову для всіх загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від їх підпорядкування і форм власності, та варіативну, в якій передбачено додаткові години на вивчення предметів інваріантної складової, курси за вибором, індивідуальні та групові заняття, консультації. На основі Типових навчальних планів загальноосвітні навчальні заклади складають на кожен навчальний рік робочий навчальний план з конкретизацією варіативної складової, враховуючи особливості регіону та індивідуальні освітні потреби учнів. Повноцінність початкової загальної освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з відповідних бюджетів. В основу систематизації матеріалів нової редакції Державного стандарту початкової загальної освіти покладено освітні галузі "Мови і літератури", "Математика", "Природознавство", "Суспільствознавство", "Мистецтво", "Технології", "Основи здоров'я і фізична культура". Освітня галузь "Мови і літератури" з урахуванням вікових особливостей учнів у Типових навчальних планах реалізується через навчальні предмети "Українська мова (мова і читання)", "Російська, інша мова національної меншини (мова і читання)", "Іноземна мова". Освітні галузі "Математика", "Природознавство" реалізуються через однойменні навчальні предмети, відповідно, – "Математика", "Природознавство". Освітня галузь "Суспільствознавство" реалізується навчальним предметом "Я у світі". Освітня галузь "Здоров'я і фізична культура" реалізується навчальними предметами "Основи здоров'я" та "Фізична культура". Формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється в рамках курсу "Основи здоров'я" та інтегрується частково у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових типових навчальних планів. Освітня галузь "Технології" реалізується через предмети "Трудове навчання" та "Сходинки до інформатики". Освітня галузь "Мистецтво" реалізується навчальними предметами "Образотворче мистецтво" і "Музичне мистецтво" або інтегрованим курсом "Мистецтво". Загальноосвітній навчальний заклад може

обирати окремі курси музичного та образотворчого мистецтва або інтегрований курс "Мистецтво". За наявності відповідного методичного забезпечення та належної підготовки педагогічних працівників за рахунок годин варіативної складової можуть вивчатися додаткові курси за вибором, зокрема: "Розвиток продуктивного мислення", "Риторика", "Абетка театрального мистецтва", "Ритміка", "Цікава економіка" та ін. Разом з тим години варіативної складової можуть бути використані на предмети інваріантної складової, на проведення індивідуальних та групових занять. У початковій школі з першого року навчання може здійснюватися поділ класів на групи при вивченні української чи іншої мови навчання (мови і читання), української мови (мови і читання) у школах з навчанням мовами національних меншин, іноземної мови відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128).

При визначенні гранично допустимого навантаження учнів ураховані санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1 класі - 35 хвилин, 2 - 4 класах - 40 хвилин. Типові навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

Для підсилення вивчення української мови в загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовами національних меншин, поступово з 2017-2018 навчального року, починаючи з 1 класу, упроваджується «Типовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовою національної меншини (новий)».

У 2-4 класах запровадження зазначеного Типового навчального плану у 2017-2018 навчальному році може здійснюватися за рішенням педагогічної ради школи на підставі письмових звернень батьків (одного із батьків) або їх законних представників.

Збільшення кількості годин на вивчення української мови в цьому навчальному плані відбувається за рахунок годин, відведених на вивчення іноземної мови, що сприятиме уникненню перевантаження учнів початкової школи.

Директор департаменту загальної
середньої та дошкільної освіти

Ю. Г. Кононенко

**Типовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів з
навчанням мовою національної меншини,
що не належить до слов'янських мов******

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин на тиждень у класах				
		5	6	7	8	9
Мови і літератури	Українська мова	5,5	5,5	4,5	4	4
	Українська література	2	2	2	2	2
	Іноземна мова	3	2	2	2	2
	Мова національної меншини	2	2	2	2	2
	Інтегрований курс «Література» (національної меншини та зарубіжна)	2	2	2	2	2
Суспільство - знавство	Історія України	1	1	1	1,5	1,5
	Всесвітня історія	-	1	1	1	1
	Основи правознавства	-	-	-	-	1
Мистецтво*	Музичне мистецтво	1	1	1	-	-
	Образотворче мистецтво	1	1	1	-	-
	Мистецтво	-	-	-	1	1
Математика	Математика	4	4	-	-	-
	Алгебра	-	-	2	2	2
	Геометрія	-	-	2	2	2
Природознавство	Природознавство	2	-	-	-	-
	Біологія	-	2	2	2	2
	Географія	-	2	2	2	1,5
	Фізика	-	-	2	2	3
	Хімія	-	-	1,5	2	2
Технології	Трудове навчання	2	2	1	1	1
	Інформатика	1	1	1	2	2
Здоров'я і фізична культура	Основи здоров'я	1	1	1	1	0,5
	Фізична культура**	3	3	3	3	3
Разом		27,5+3	29,5+3	31+3	31,5+3	32,5+3
Додатковий час на навчальні предмети, факультативи, індивідуальні заняття та консультації		0,5	1,5	1	1,5	0,5
Гранично допустиме навчальне навантаження		28	31	32	33	33
Всього (без урахування поділу класів на групи)		28+3	31+3	32+3	33+3	33+3

*Загальноосвітній навчальний заклад може обирати інтегрований курс «Мистецтво» або окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

**Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навчального навантаження учнів, але обов'язково фінансуються.

***В межах галузі «Суспільствознавство» у 5-му класі вивчається курс «Історія України (Вступ до історії)», у 6-му – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України».

****Кримськотатарською, молдовською, румунською, угорською (за необхідності – й іншими мовами).

**Пояснювальна записка
до Типових навчальних планів загальноосвітніх навчальних
закладів II ступеня**

Типові навчальні плани загальноосвітніх навчальних закладів II ступеня розроблені на виконання Закону України «Про загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти».

Типові навчальні плани основної школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану через навчальні предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Варіативна складова Типових планів використовується на:

підсилення предметів інваріантної складової. У такому разі розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується керівником навчального закладу чи його заступником. Вчитель записує проведені уроки на сторінках класного журналу, відведених для предмета, на підсилення якого використано зазначені години;

запровадження факультативів, курсів за вибором, що розширюють обрану навчальним закладом спеціалізацію, чи світоглядного спрямування (етика, історія релігій та культур, риторика, логіка, рідний край, хореографія, креслення, основи споживчих знань, світ професій тощо);

індивідуальні заняття та консультації.

Для підсилення вивчення української мови в окремих загальноосвітніх навчальних закладах з навчанням мовою національної меншини, поступово з 2017-2018 навчального року, починаючи з 5 класу, запроваджується «Типовий навчальний план загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням мовою національної меншини, що не належить до слов'янських мов».

У 6-9 класах упровадження зазначеного Типового навчального плану у 2017-2018 навчальному році може здійснюватися за рішенням педагогічної ради школи на підставі письмових звернень батьків (одного із батьків) або їх законних представників.

При розподілі варіативної складової слід враховувати індивідуальні освітні потреби учнів, особливості регіону, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу.

Повноцінність базової середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету.

Відповідно до основних типів загальноосвітніх навчальних закладів та особливостей навчально-виховного процесу передбачено окремі варіанти Типових навчальних планів.

З метою виконання вимог Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти робочі навчальні плани повинні містити усі навчальні предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом Типових навчальних планів.

Робочі навчальні плани усіх загальноосвітніх навчальних закладів (окрім експериментальних) затверджуються органом управління освітою, у підпорядкуванні якого перебуває навчальний заклад.

Експериментальні та індивідуальні робочі навчальні плани затверджуються органами управління освітою Автономної Республіки Крим, обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій та погоджуються Міністерством освіти і науки.

У спеціалізованих школах (класах), ліцеях, гімназіях, колегіумах з поглибленим вивченням окремих предметів мовою навчання може бути мова національної меншини, чи така мова може вивчатися. У такому випадку, при розробленні робочих навчальних планів потрібно використовувати два варіанти Типових планів. Наприклад, для гімназії з вивченням угорської мови – додатки 8 та 12 (в частині вивчення мови національної меншини); для спеціалізованої школи з поглибленим вивченням математики та навчанням польською мовою – додатки 8 та 4 (в частині вивчення мови національної меншини та «Літератури»).

У спеціалізованих школах (класах), гімназіях, ліцеях, колегіумах дозволяється навчальне навантаження учнів збільшувати до норм, що не перевищують санітарно-гігієнічних.

Збереження здоров'я дітей належить до головних завдань школи. Тому формування навичок здорового способу життя та безпечної поведінки здійснюється не лише в рамках предметів "Фізична культура" та "Основи здоров'я", а інтегрується у змісті всіх предметів інваріантної та варіативної складових Типових навчальних планів. Змістове наповнення предмета «Фізична культура» навчальний заклад формує самостійно з варіативних модулів відповідно до статево-вікових особливостей учнів, їх інтересів, матеріально-технічної бази навчального закладу, кадрового забезпечення, регіональних та народних традицій. Через варіативні модулі можуть реалізовуватись не лише окремі види спорту, а й ритміка, хореографія, пластика, фітнес тощо.

Гранична наповнюваність класів та тривалість уроків встановлюються відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту".

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128 «Про затвердження Нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) компенсуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп подовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 р. за № 229/6517 (зі змінами). Згідно з рішеннями місцевих органів виконавчої влади або органів місцевого самоврядування класи можуть ділитися на групи і при меншій наповнюваності від нормативної, а також при вивченні інших предметів за рахунок зекономлених бюджетних асигнувань та залучення додаткових коштів.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 "Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти" години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Типові навчальні плани зорієнтовані на роботу основної школи за 5-денним навчальним тижнем.

Директор департаменту

Ю. Г. Кононенко